

EL TERRATRÈMOL DE L'EURO I LA INACCIÓ POLÍTICA DE LA UE

Antoni Castells

PRESIDENT DEL CONSELL ASSESSOR

Dos anys i mig després que esclatés a finals de l'any 2009, la crisi del deute i de l'euro està a punt de fer caure pel precipici la zona euro; darrera d'ella, tota la Unió Europea i en definitiva el conjunt del projecte europeu. Alguns doctrinaris encara continuen repetint que no hi ha crisi de l'euro, que només hi ha crisi del deute sobirà d'alguns països. És viure simplement fora de la realitat. Com pot dir-se que no hi ha crisi de l'euro si un dia sí i l'altre també estem parlant de si hi haurà una fractura de l'euro i retornarem a les velles monedes nacionals?

La crisi de l'euro ens posa de relleu un error majúscul de disseny, que tots plegats no vam voler veure, malgrat les veus que ho advertien. L'error de disseny va ser pensar que podíem fer una unió monetària sense unió fiscal i, per tant, sense unió política. Error de disseny i de supèrbia, de pensar que els europeus podríem fer el que no havia fet ningú a la història, que és una moneda sense estat. És a dir, una moneda sense un govern al darrera, amb els seus corresponents tresor i pressupost.

L'error de disseny va ser pensar que en els països menys competitius de la zona euro no s'alimentarien uns desequilibris fenomenals en forma de dèficit exterior i d'endeutament amb l'exterior. O bé d'imaginar que si aquests desequilibris es produïen, el problema no seria

més gran del que ho és actualment entre regions d'un mateix estat. Erro majúscul, és clar, per la senzilla raó que a Europa no tenim cap estat.

Error de disseny, sí, però també error clamorós de gestió des del moment en què la crisi va esclatar a finals de l'any 2009. Potser era inevitable que es produís la crisi, perquè ara ens adonem amb tota evidència que tenim una unió monetària incompleta. El que no era inevitable és que la seva pèssima gestió des d'aquell moment, dos anys i mig!, no hagi fet més que empitjorar les coses. Que els països rescatats perquè el seu deute havia de pagar uns tipus d'interès prohibitius tinguin encara les primes de risc als nivells que les tenen, o que l'aplicació de les mesures de consolidació fiscal, acabés conduint inexorablement a l'espiral recessiva a la que els ha portat.

El que no era inevitable eren aquesta espècie de barreja de dogmatisme i negació de la realitat que, imposats pel govern alemany i el BCE, estan conduint Europa al precipici i a l'economia mundial a l'amenaça d'una nova recessió global. Espanya ha de fer els seus deures, sens dubte. Els seus deures són recuperar la competitivitat perduda i acabar amb uns desequilibris absolutament insostenibles en el dèficit per compte corrent amb l'exterior i en l'endeutament exterior. I fer-ho sense devaluar. I això vol dir ajustament i reformes.

Aquesta és una condició necessària, però no és suficient. Fan falta dues condicions addicionals, que només seran possibles amb una acció decisiva a escala europea. En primer lloc, l'impuls del creixement. La millor manera de reduir el dèficit és créixer. L'únic motor potencial de creixement de l'economia espanyola és ara mateix el sector exterior. De manera que és vital sortir del cercle viciós de l'austeritat en el que ens trobem: per reduir el dèficit s'adopten mesures d'austeritat, les mesures d'austeritat provoquen un impacte contractiu en l'economia, el que provoca l'ensorrament dels impostos i l'augment de l'atur, i això un augment del dèficit cíclic su-

L'error de disseny va ser pensar que podíem fer una unió monetària sense unió fiscal i, per tant, sense unió política.

perior a la reducció del dèficit estructural que suposadament s'havia aconseguit. I tornem a començar. Les mesures d'austeritat per elles mateixes mai han conduït al creixement, ens ho diu l'experiència històrica d'una manera contundent, sinó a la recessió i l'empobriment.

I en segon lloc, cal aturar d'una vegada l'incendi del deute sobirà dels països, com Espanya i Itàlia, que no tenen un problema de solvència en condicions normals de creixement i de tipus d'interès. Podríem parlar de moltes mesures: creació d'eurobons, modificar l'"status" del BCE perquè pugui ser, com ho són tots els bancs centrals i ho eren abans els dels països de l'euro (excepte el Bundesbank), prestamista en última instància. Podem parlar de tot això, però quan els canvis estiguin a punt, l'incendi ja no tindrà remei. Ara mateix, l'únic instrument disponible està en mans del BCE i és un remei infal·libre i ben conegut: ha de donar el missatge inequívoc als especuladors i als mercats que comprarà tot el deute espanyol i italià que faci falta en el mercat secundari per evitar que la prima de risc superi un llindar raonable (posem 200 punts bàsics, i segurament és massa).

Aquest és l'únic remei. Ni eleccions gregues, ni rescat bancari, ni res de res. Només cal veure-ho. I l'argument del president del BCE i dels distingits membres del seu comitè executiu, quan afirmen que ells no han d'adoptar les mesures

**El govern alemany i el BCE,
estan conduint Europa al
precipici i a l'economia
mundial a l'amenaça d'una
nova recessió global.**

que els pertocaria adoptar als governs, resulta simplement o bé un insult a la intel·ligència, o bé un pecat de superioritat moral, simplement inconcebible si veiem que als països on els bancs centrals fan això que aquí no vol fer el BCE els va bastant millor que a la zona euro.

No, el BCE no ha de fer els deures que no fan els governs. Ha de fer simplement de banc central. A no ser que vulgui passar a la història com el banc central que va veure com la moneda que tenia sota la seva responsabilitat simplement es va volatilitzar davant dels seus ulls sense que ell fes el que havia de fer per evitar-ho. ■

Barcelona, juny 2012